

Секція 3. Формування професійних компетентностей у майбутніх фахівців в умовах інформаційного суспільства

Надольська Ю.А., к.пед.н., ст.викладач,
*Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького
(м. Мелітополь, Україна)*

**ПОЗААУДИТОРНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ
НІМЕЦЬКОЇ МОВИ**

Позааудиторна самостійна робота з другої іноземної мови (німецької) – важлива форма навчання у виші, яка виступає обов’язковим компонентом навчальної, навчально-дослідної, науково-дослідної діяльності студентів. Від її ефективності залежить якість професійної підготовки студентської молоді.

Проблема її організації передбачає вивчення широкого кола питань, пов’язаних з вивченням другої іноземної мови.

Позааудиторна робота передбачає пошук знань, їх осмислення, закріплення, набуття нових умінь та навичок узагальнення й систематизацію знань. Тільки ті знання, до яких студент прийшов самостійно через власний досвід і діяльність, стають дійсно міцним його надбанням.

Позааудиторною самостійною роботою можна вважати і активну розумову роботу, до якої викладач може залучати студентів в ході бесіди, особливо в тих випадках, коли вони підводяться до відкриття нових знань. До того ж її можна визнати як особливий вид фронтальної (круглі столи, колоквиуми, конспектування, створення модульних програм, конференції тощо), групової (тестування, бесіди) та індивідуальної навчальної діяльності без безпосередньої участі викладача або під його керівництвом і характеризується значною активністю протікання пізнавальних процесів. Така робота служить засобом підвищення ефективності процесу навчання і підготовки студентів до самостійного поповнення знань студентів.

У дидактичній теорії розглядаються чотири рівні позааудиторної самостійної роботи:

1. Копіювання дії за зразком, що є своєрідною підготовкою до самостійної діяльності.

2. Репродуктивна діяльність – відтворення інформації про різноманітні явища, що вивчаються. Починається узагальнення заходів і засобів пізнавальної діяльності, їх перенесення на вирішення інших завдань.

3. Продуктивна діяльність – власне самостійне застосування знань для вирішення тих чи інших завдань не за зразком.

4. Самостійна діяльність із застосуванням знань у нових ситуаціях. Вона можлива за умови дослідження умови і конкретних ситуацій навчальної діяльності [1, с. 4].

У чому ж роль позааудиторної самостійної роботи? А в тому, що це рух до пізнання нового завдяки своїм зусиллям. Під час організації у студентів формуються так звані загально пізнавальні уміння, необхідні для опанування різних галузей наукового знання, а саме: уміння читати для засвоєння важливих деталей, для критичної оцінки, для довготермінового запам’ятовування; працювати з першоджерелами; виділяти головне в науковому чи навчальному тексті; коротко і стисло викладати свої думки і аналізувати факти, робити узагальнення.

Плануючи позааудиторну роботу, необхідно насамперед виділити так зване фундаментальне ядро, що включає в себе ту основну систему методологічно-

теоретичного значення, яку потрібно винести на обов'язкове аудиторне опрацювання, а вже потім формувати зміст матеріалу, що буде вивчатися студентами самостійно.

Методичні матеріали для позааудиторної самостійної роботи повинні передбачати можливість проведення самоконтролю з боку студента. Така робота може виконуватись у бібліотеці, спеціально обладнаних навчальних аудиторіях, лабораторіях, в домашніх умовах [2, с.14].

Відзначимо той факт, що позааудиторна самостійна робота повинна виконувати самостійну обов'язкову додаткову, а не другорядну функцію у вивченні, розумінні й опануванні студентом змісту навчального матеріалу.

Реалізація цих вимог можлива за умови, коли в робочих програмах передбачається перелік питань, тем важливих і суттєвих розділів навчальної дисципліни, а не другорядних і проміжних, які мають переважно інформаційний характер, оскільки це не сприятиме формуванню вмінь і навичок самостійно здобувати знання, творчо працювати.

Важливою умовою активізації самостійної пізнавальної діяльності є створення престижу пошуку знань з тієї чи іншої теми навчальної дисципліни. Перш за все викладач повинен сформувати у студентської молоді творче і свідоме ставлення до навчальної дисципліни. Відповідного результату можна досягти, враховуючи прагнення студента знати більше, зануривши його у світ цікавих фактів і подій, пов'язаних з навчальною дисципліною [2, с. 25]. Важливу роль у цьому, звичайно, відіграють запитання і завдання щодо підготовки до практичних занять, в окремих випадках до лекцій, проходження мовної практики. До таких завдань можемо віднести написання різних видів творів – на задану тему, за картиною, за переглянутим чи прослуханим фільмом, самостійно складеним діалогом на задану тему, підготовка дидактичного матеріалу (картки, завдання, підбір ілюстрацій, малюнків тощо) з виучуваної лексичної теми.

Такі види роботи до того ж розвивають і активізують на наш погляд, пізнавальну діяльність студентів, як необхідний етап власне навчальної діяльності. Ми зазначали, що позааудиторна самостійна робота це навчальна діяльність студента без участі викладача. Тоді, як перевірити той багаж знань і рівень здобутих студентом самостійно? Ось тут і включається викладач. На аудиторних заняттях необхідно створювати особливу ситуацію активного самостійного мислення. Таку ситуацію можна створити кейс-методом, привабливість якого полягає у тому, що незалежно від рівня готовності та інтелектуального розвитку студент мусить, використовуючи, звичайно, багаж набутих вже самостійно знань з виучуваної теми, самостійно вирішувати низку проблем визначати різні шляхи пошуку правильного рішення.

Позааудиторна самостійна робота повинна будуватися таким чином, щоб у кожному конкретному випадку була представлена та міра оптимального співвідношення репродукції і творчості, яка б відповідала реальним умовам і можливостям студента. Звичайно, що за самостійною діяльністю повинен контроль з боку викладача, який забезпечує оцінку результатів навчання, а саме: формує моральні та вольові якості – організаційність, наполегливість, мобільність, працездатність; допомагає студентам глибше осмислювати та засвоювати знання, підвищує їх творчу активність.

У той же час стимулює і сприяє удосконаленню праці викладача. Формами контролю позааудиторної самостійної роботи можуть бути:

- усна перевірка (індивідуальне опитування, бесіда, усне повідомлення тощо);
- письмова інформація;
- виявлення практичних умінь роботи з науковими джерелами та рекомендованою літературою;

- спільна робота викладача й студента з організації наукового дослідження (стаття, курсова робота, магістерська та бакалаврська робота, експеримент тощо) [1, с.3].

Таким чином, приходимо до висновку, що самонавчання – процес самостійної освіти без участі викладача; самоосвіта – оволодіння знаннями, уміннями та навичками самостійно; позааудиторна самостійна робота при вивченні німецької мови – засіб активізації пізнавальної діяльності розвитку логічного мислення студента та його самореалізації.

Список використаних джерел

- 1. Симонок В.П. Вчимося працювати самостійно. //Вивчаємо українську мову та літературу. № 12(88) квітень. 2006. С.2-5.**
- 2. Першукова О. У пошуках «ідеального підходу». Інтеграція сучасних підходів до навчання іноземних мов у країнах Європи //Іноземні мови: Європа – наш спільний дім. 2009. С. 37**